

Arkivsaknr:	2017/395
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Helge D. Akerhaugen

Saksgang

Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

02.05.2017
16.05.2017

Strategi for eierstyring av Gildeskål kommunes selskaper

Rådmannens forslag til vedtak:

Strategi for eierstyring for Gildeskål kommunes deltakelse i selskaper vedtas.

Vedlegg

- 1 Strategi for Eierstyring

Bakgrunn for saken:

Gjennom samarbeidet i Salten regionråd har Gildeskål kommune vært med å utvikle strategier for eierskap og styring av samarbeidsordninger og selskaper i interkommunalt samarbeid. Kommunestyret vedtok den 01.03.2016 disse felles eierstrategiene for interkommunale samarbeidsordninger i sak 5/2016. Gjennom dette vedtaket har kommunestyret også vedtatt prinsipper for hvordan eierskapet skal utøves, herunder hvordan den demokratiske kontrollen skal følges opp. Kommunestyret har imidlertid ikke hatt til vurdering om de samme prinsippene skal gjelde for de selskapene Gildeskål kommune står som eneeier av eller selskaper som kommunen eier sammen med en annen part. I denne saken inviterer rådmannen kommunestyret til å ta stilling til hvordan det vil praktisere eierskap og følge opp de selskapene kommunen eier og som ikke allerede er omfattet av vedtaket i sak 5/2016

Vurdering:

Den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» gjelder alle selskaper og andre former for samarbeid kommunen deltar i sammen med de andre kommunene i Salten regionråd. Rådmannen legger til grunn at den også gjelder alle samarbeid der de fleste, men ikke alle kommunene i Salten Regionråd deltar. Et eksempel på dette siste er Regionalt Kompetansekontor i Salten (Kom.lov § 27 samarbeid) der Hamarøy og Bodø ikke er med.

Rådmannen legger videre til grunn at den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» ikke omfatter selskaper som SNU AS, Saura AS eller Salten Eco AS som eies av kommunen direkte eller indirekte og sammen med andre kommuner og private aktører. Kommunen oppnevner styremedlemmer til disse selskapene og kommunen har et behov for å sikre at disse styremedlemmene opptre i tråd med Gildeskål kommunes behov i tillegg til å ivareta selskapet de sitter i styret for.

Rådmannen legger også til grunn at den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» ikke omfatter selskaper som er heleid av Gildeskål kommune direkte. Dette er selskaper som Gildeskål Vekst AS og Gildeskål Invest AS. Kommunen oppnevner styremedlemmer til disse selskapene og disse selskapene har aktivitet på vegne av Gildeskål kommune. Her er i tillegg kommunens eierutvalg, Formannskapet, generalforsamling for selskapet.

Kommunen har for tiden ingen kommunale foretak KF. Men dersom det skulle bli opprettet mener rådmannen at eierstrategien bør legges til grunn så langt den passer. Eierstrategien er særlig nyttig for de delene som gjelder styret og styremedlemmer.

I tillegg til dette har kommunen deltatt i opprettelse av stiftelser som Gildebo og KigOK. Stiftelser har gjennom sine vedtekter, laget av stifterne, beskrevet formålet med stiftelsen. Kommunen oppnevner styremedlemmer til styret i stiftelser. Men til forskjell fra selskaper som styres av eierne så styres ikke stiftelser av stifterne, men av det valgte styre. Rådmannen mener allikevel at styremedlemmer kommunen oppnevner til styret for stiftelser ikke skal representere seg selv, men kommunen. Det må derfor vurderes om slike styremedlemmer også skal omfattes av strategier for eierstyring så langt det passer og innenfor stiftelsens egne vedtekter.

Rådmannen mener det vil være riktig at kommunestyret tydelig tar stilling til hvordan det vil opptre overfor og styre selskaper som ikke tydelig omfattes av den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring». Videre bør også kommunestyret ta stilling til hvordan styremedlemmer oppnevnt av kommunen skal opptre når de utøver sitt styreverv. Kommunestyret må også velge en måte å følge opp de oppnevnte styremedlemmene på og sikre en dialog mellom kommunen og selskapet slik at kommunens syn er godt kjent for dem skal opptre på veggen av kommunen i ulike sammen henger.

I den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» er det lagt til grunn fire prinsipper som er styrende for kommunen og selskapene kommunen deltar i. Disse er:

Åpenhet:

Kommunen skal sikre en åpen debatt om og forvaltning av selskapet hvor etterprøvnbarhet, likebehandling og transparens er sentralt

Forutsigbarhet:

Kommunen skal være forutsigbar i sin eierstyring

Effektivitet:

Selskapene skal gi merverdi for kommunen og selskapene skal evalueres med jevne mellomrom for å vurdere om de oppnår den effektivitet kommunen ønsker.

Langsiktighet:

Selskapene forvalter offentlige midler og er fristilt den kommunale forvaltningen. De økonomiske valgene selskapene tar på vegne av sin eier skal ha langsiktighet som bærebjelke. Langsiktig formålsoppnåelse skal prioriteres fremfor kortsiktig avkastning.

Disse fire prinsippene er nærmere utdypet i kommunestyrets sak 5/16. Rådmannen foreslår at disse prinsippene også legges til grunn for styringen av selskaper som ikke omfattes av den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring».

På sidene 9,10, 11 og 12 i den vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» står det om styret og styrets ansvar i selskapene overfor eieren, utover det som fremgår av styreansvar etter aksjeloven. Dette er gode føringer for et styre og helt i tråd med hvordan en kommune som Gildeskål ønsker å fremstå i forhold som etikk, miljøspørsmål, samfunnsansvar og holdninger til korrupsjon osv. Viktige forhold her er også styremedlemmers kompetanse, der styremedlemmet selv er ansvarlig for å ha tilstrekkelig kompetanse til å utføre vervet sitt i akkurat det styret og videre styrets årlige egenevaluering for å gi styremedlemmene økt bevissthet om oppgaver, roller, myndighet og ansvar.

Den allerede vedtatte «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» inneholder bestemmelser om interkommunalt samarbeid også som aksjeselskap. Et alternativ for kommunestyret er å vedta at disse «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» også skal gjelde for selskaper som ikke tydelig er omfattet, f.eks fordi de er eid av Gildeskål kommune alene og vedta at styret og styremedlemmers ansvar i slike selskaper følger av «Felles strategi for samarbeid og eierstyring». Et slikt vedtak vil medføre at ikke alt i denne «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» vil passe direkte, men kan brukes så langt det passer. Etter rådmannens vurdering er dette bedre enn å ikke ha noe vedtak om styring av egne selskaper.

Et annet alternativ er en omarbeidelse av «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» til å passe på de forholdene som er nevnt over, altså selskaper som ikke direkte passer inn under «Felles strategi for samarbeid og eierstyring». For at kommunestyret skal kunne ta stilling til dette alternativet har rådmann laget et eget styringsdokument kalt «Strategi for eierstyring av selskaper»

En absolutt ulempe med det siste alternativet er at det kan bli en dokumentkonflikt i tvilstilfeller. For å løse dette kan man vedta en rekkefølgebestemmelse for tvilstilfellene. I jussen er det normalt slik at bestemmelser i særlov går foran bestemmelser i generell lov. I vårt tilfelle vil analogien være at bestemmelser for Gildeskål kommunes egne selskaper går foran «Felles strategi for samarbeid og eierstyring». Rådmannen mener allikevel at kommunen her bør velge motsatt. Dette fordi de antatt største konfliktområdene vil være når flere kommuner, f.eks 4-5 og kanskje kommuner utenfor Salten regionråd, inngår et samarbeid. Da bør kommunen legge til grunn «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» som er mer omfattende enn Gildeskål kommunes egne.

Formannskapet er kommunens eierutvalg og utøver eierskap og er generalforsamling i selskapene kommunen eier alene. For å sikre at kommunen oppnår tilstrekkelig demokratisk kontroll og oppfølging av sine interesser bør formannskapet møte selskapet og styremedlemmene minst en gang per år. I dette møte bør formannskapet gi budsjettinstruksjoner der det er naturlig og eller drøfte selskapets strategi.

Det fremgår av kommunens balanse hvilke selskaper kommunen har investert direkte i. Disse selskapene er:

Sjøfossen Næringsutvikling AS

Salten Eco AS

Bodø Industrier AS

Galvanostans

Studensamfunnshus

Storvik vannverk

Kommunekraft

Nordland reiseliv AS

Kunnskapsenteret Gildeskål

Sagat samisk avis

Gildeskål Vekst AS

Saura AS

Gildeskål Invest AS

Fjordbua AS

KLP

Salten Kommunale

Konklusjon:

Gildeskål kommune har i KST sak 5/16 vedtatt «Felles strategi for samarbeid og eierstyring». Denne strategien dekker de fleste samarbeid og selskaper kommunen deltar i, men ikke alle. Rådmannen anbefaler derfor at kommunestyret vedtar en egen eierstrategi for selskaper som ikke omfattes av denne «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» slik at kommunen sikrer at styringen med disse selskapene blir i tråd med kommunens behov og ønsker.